Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 9. novembra 2016 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Smernica 1999/44/ES — Predaj spotrebného tovaru a záruky na spotrebný tovar — Pôsobnosť — Pojem ‚predávajúci' — Sprostredkovateľ — Výnimočné okolnosti"

Vo veci C-149/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Cour d'appel de Liège (Odvolací súd Liège, Belgicko) zo 16. marca 2015 a doručený Súdnemu dvoru 30. marca 2015, ktorý súvisí s konaním:

Sabrina Wathelet

proti

Garage Bietheres & Fils SPRL,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory J. L. da Cruz Vilaça, sudcovia M. Berger (spravodajkyňa), A. Borg Barthet, E. Levits a F. Biltgen,

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— belgická vláda, v zastúpení: J. Van Holm a J.-C. Halleux, splnomocnení zástupcovia,

— nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a J. Kemper, splnomocnení zástupcovia,

— rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer, splnomocnená zástupkyňa,

— Európska komisia, v zastúpení: D. Roussanov a G. Goddin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 7. apríla 2016,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: francúzština.

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 2 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar (Ú. v. ES L 171, 1999, s. 12; Mim. vyd. 15/004, s. 223).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani Sabrinou Watheletovou a predajňou áut s autoservisom Bietheres & Fils SPRL (ďalej len „predajňa áut s autoservisom Bietheres“) v súvislosti s predajom ojazdeného vozidla.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenie 9 smernice 1999/44 znie:

„… predávajúci by mal byť priamo zodpovedný spotrebiteľovi za súlad tovaru so zmluvou; keďže toto je typické riešenie zakotvené v právnych poriadkoch členských štátov; keďže napriek tomu by si mal predávajúci slobodne, ako je ustanovené národným právom, uplatniť nárok na nápravu voči výrobcovi, predchádzajúcemu predávajúcemu v rovnakom zmluvnom reťazci alebo akémukoľvek sprostredkovateľovi, pokiaľ sa takéhoto nároku na nápravu nevzdal; keďže táto smernica sa netýka zásady zmluvnej slobody medzi predávajúcim, výrobcom, predchádzajúcim predávajúcim alebo akýmkoľvek sprostredkovateľom; keďže národné právne predpisy majú stanoviť voči komu a ako môže predávajúci uplatniť takéto nároky na nápravu.“

4 Článok 1 ods. 1 smernice 1999/44 stanovuje:

„Cieľom tejto smernice je aproximácia zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar s cieľom zabezpečiť jednotnú minimálnu úroveň ochrany spotrebiteľa v rámci vnútorného trhu.“

5 Článok 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44 definuje pojem „predávajúci“ ako „akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá na zmluvnom základe predáva spotrebný tovar v rámci svojich obchodných činností, podnikania alebo profesie.“

6 Článok 2 ods. 1 smernice 1999/44 stanovuje:

„Predávajúci musí spotrebiteľovi dodať tovar, ktorý je v súlade s kúpnou zmluvou.“

7 Článok 4 uvedenej smernice s názvom „Právo na odškodnenie“ stanovuje:

„Keď je posledný predávajúci zodpovedný spotrebiteľovi za nesúlad vyplývajúci z konania alebo nedbalosti výrobcu, predchádzajúceho predávajúceho v rovnakom zmluvnom reťazci alebo akéhokoľvek iného sprostredkovateľa, posledný predávajúci má právo uplatniť nárok na nápravu voči zodpovednej osobe alebo osobám v zmluvnom reťazci. Národné právo stanoví[,] voči ktorej zodpovednej osobe alebo osobám môže posledný predávajúci uplatniť nárok; určí príslušné opatrenia a výkonné podmienky.“

8 Článok 8 smernice 1999/44, nazvaný „Národné právo a minimálna ochrana“, uvádza:

„1. Práva vyplývajúce z tejto smernice sa uplatnia bez dopadu na iné práva, ktorých sa môže spotrebiteľ dovolávať podľa národných predpisov platných pre zmluvnú a mimozmluvnú zodpovednosť.

2. Aby sa zabezpečila vyššia úroveň ochrany spotrebiteľa môžu členské štáty prijať alebo ponechať v účinnosti prísnejšie ustanovenia kompatibilné so zmluvou v oblasti, ktorej sa týka táto smernica.“

Belgické právo

9 Článok 1649a code civil (Občiansky zákonník) stanovuje:

„1. Tento oddiel sa vzťahuje na predaj spotrebného tovaru predávajúcim spotrebiteľovi.

2. Na účely tohto oddielu:

…

2°‚predávajúci‘ je každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá predáva spotrebný tovar v rámci svojej pracovnej, podnikateľskej alebo obchodnej činnosti.“

Okolnosti predchádzajúce sporu a prejudiciálna otázka

10 Pani Wathelet v apríli 2012 ako spotrebiteľ kúpila ojazdené vozidlo v predajni áut s autoservisom Bietheres. Pani Wathelet zaplatila uvedenej predajni áut s autoservisom sumu 4 000 eur, ktorá zodpovedala predajnej cene tohto auta. Táto predajňa pani Watheletovej nevydala ani príjmový doklad, ani doklad o zaplatení a ani faktúru za predaj.

11 Predajňa áut s autoservisom Biethers na svoje náklady podrobila uvedené vozidlo technickej kontrole. Taktiež zaslala príslušnému belgickému orgánu žiadosť o prihlásenie vozidla do evidencie, pričom výdavky s tým spojené uhradila pani Wathelet.

12 V júli 2012 sa dotknuté vozidlo pokazilo a pani Wathelet, hoci jej ešte stále nebola vystavená faktúra, ho zaviezla do predajne áut s autoservisom Bietheres, aby ho opravili. Táto predajňa konštatovala poruchu motora.

13 Keď si pani Wathelet chcela prevziať svoje opravené vozidlo, bola jej predložená faktúra na zaplatenie výdavkov spojených s opravou vo výške 2 000 eur. Odmietla ju zaplatiť z dôvodu, že uvedené výdavky by mala uhradiť predajňa áut s autoservisom Bietheres ako predávajúci tohto vozidla.

14 V tejto súvislosti bola pani Wathelet informovaná, že jej vozidlo nikdy nepatrilo uvedenej predajni áut s autoservisom, ktorá ho nepredala na svoj vlastný účet, ale na účet pani Donckelsovej ako súkromnej osoby. Predajňa áut s autoservisom Bietheres totiž zohrávala len úlohu sprostredkovateľa.

15 Vnútroštátny súd konštatoval, že pani Donckelsovej nebola zaplatená suma zodpovedajúca celkovej predajnej cene, pretože predajňa áut s autoservisom Bietheres si ponechala sumu 800 eur za vykonané opravy, aby mohlo byť vozidlo ponúknuté na predaj.

16 Listom zo 17. novembra 2012 zaslaným pani Watheletovej predajňa áut s autoservisom Bietheres potvrdila svoju úlohu sprostredkovateľa v predmetnom predaji. Navyše uviedla, že porucha motora predstavovala bežné riziko v rámci kúpy ojazdeného vozidla medzi súkromnými osobami. Naďalej preto trvala na tom, že pani Wetheletovej nevydá vozidlo, pokým nebude v plnej výške zaplatená faktúra za opravu. Predajňa áut s autoservisom Bietheres priložila k svojmu listu príjmový doklad na 4 000 eur, na ktorom bolo rukou dopísané meno a priezvisko vlastníka, ktorý nie je obchodníkom, a kupujúceho, pani Watheletovej, pričom tento dokument obsahoval len podpis pani Donckelsovej.

17 V decembri 2012 podala predajňa áut s autoservisom Bietheres na Tribunal de première instance de Verviers (Prvostupňový súd Verviers, Belgicko) žalobu voči pani Watheletovej o zaplatenie faktúry za opravu vo výške 2 000 eur navýšenej o zákonné úroky.

18 Návrhom doručeným do kancelárie Tribunal de première instance de Verviers (Prvostupňový súd Verviers) pani Wathelet podala protinávrh, ktorým požadovala vyriešenie predaja vozidla vrátením sumy 4 000 eur, ktorú zaplatila, navýšenú o úroky, a zaplatenie náhrady škody vo výške 2 147,46 eura. Pani Wathelet navyše spochybnila dôvodnosť návrhov predložených predajňou áut s autoservisom Bietheres.

19 Tribunal de première instance de Verviers (Prvostupňový súd Verviers) uložil pani Watheletovej povinnosť zaplatiť faktúru za opravu navýšenú o úroky, pričom zamietol protinávrh pani Watheletovej. Pani Wathelet podala proti tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd predkladajúci návrh na začatie prejudiciálneho konania.

20 Tento súd konštatoval, že pani Wathelet je „spotrebiteľom“ v zmysle Občianskeho zákonníka a že vozidlo je „spotrebným tovarom“ v zmysle tejto právnej úpravy. Okrem toho konštatoval, že predajňa áut s autoservisom predáva spotrebný tovar v rámci svojej pracovnej, podnikateľskej alebo obchodnej činnosti.

21 Predajňa áut s autoservisom Bietheres však namietala proti tvrdeniu, že je zmluvnou stranou spornej kúpno-predajnej zmluvy, pričom zdôraznila, že vlastníčka predmetného vozidla, pani Donckels, odovzdala toto vozidlo v jeho prevádzke do komisionálneho predaja a že teda išlo o predaj medzi súkromnými osobami.

22 Vnútroštátny súd však tvrdí, že existujú vážne, presné a vzájomne sa zhodujúce domnienky, že pani Wathelet nebola informovaná o tom, že išlo o predaj medzi súkromnými osobami.

23 Za týchto okolností Cour d'appel de Liège (Odvolací súd Liège) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa pojem ‚predávajúci' spotrebného tovaru uvedený v článku 1649a belgického Občianskeho zákonníka, ktorý bol vložený zákonom z 1. septembra 1994 s názvom ‚zákon o ochrane spotrebiteľov pri predaji spotrebného tovaru', ktorým bola do belgického právneho poriadku prebratá smernica 1999/44 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar, vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje nielen na obchodníka, ktorý ako predávajúci prevádza vlastnícke právo k spotrebnému tovaru na spotrebiteľa, ale aj na obchodníka, ktorý ako sprostredkovateľ koná za predávajúceho, ktorý nie je obchodníkom, bez ohľadu na to, či za sprostredkovanie dostane odmenu a či informoval potenciálneho kupujúceho o tom, že predávajúcim je súkromná osoba?“

O prejudiciálnej otázke

24 Na úvod treba uviesť, že zo spisu vyplýva, že vlastníkom predmetného ojazdeného vozidla bola pani Donckels a nie predajňa áut s autoservisom Bietheres, a preto išlo o predaj medzi súkromnými osobami, pri ktorom predajňa áut s autoservisom Bietheres zohrávala úlohu sprostredkovateľa.

25 Vnútroštátny súd navyše konštatoval, že predajná cena bola po odpočítaní výdavkov na opravu na účely ponúknutia predmetného vozidla na predaj, odovzdaná vlastníkovi vozidla. Okrem toho nijaká skutočnosť v spise nedovoľuje dospieť k záveru, že vlastník tohto vozidla nepoveril predajňu áut s autoservisom Bietheres jeho predajom.

26 Z toho vyplýva, že vo veci samej predajňa áut s autoservisom Bietheres vystupovala pri predaji spotrebného tovaru ako obchodník, pričom konala na účet vlastníka uvedeného tovaru, ktorý je len súkromnou osobou a ktorý dal súhlas k jeho predaju.

27 Treba preto preskúmať, či sa za takýchto okolností na spotrebiteľa, ktorý kúpil spotrebný tovar, vzťahuje ochrana zaručená smernicou 1999/44 v tom zmysle, že sprostredkovateľ by sa mohol považovať za predávajúceho v zmysle uvedenej smernice.

28 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora z požiadavky jednotného uplatňovania práva Únie vyplýva, že ak ustanovenie práva Únie neobsahuje nijaký odkaz na právo členských štátov, pokiaľ ide o konkrétny pojem, tento pojem si vyžaduje v celej Európskej únii autonómny a jednotný výklad, ktorý musí zohľadňovať kontext ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. októbra 2011, Brüstle, C-34/10, EU:C:2011:669, bod 25, a z 15. októbra 2015, Axa Belgium, C-494/14, EU:C:2015:692, bod 21, ako aj citovanú judikatúru).

29 Keďže článok 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44 definuje pojem „predávajúci“ bez použitia odkazu na vnútroštátne práva, pokiaľ ide o význam, ktorý sa má priznať tomuto pojmu, uvedené ustanovenie sa teda musí na účely uplatnenia tejto smernice považovať za ustanovenie, ktoré obsahuje autonómny pojem práva Únie, ktorý treba vykladať jednotne na celom jej území.

30 Okrem toho, aj keď sa pojem „predávajúci“ nachádza v iných aktoch práva Únie, špecifická definícia uvedená v článku 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44 sa nachádza len v tejto smernici. Ako uviedol generálny advokát v bode 43 svojich návrhov, ide o pojem, ktorý sa má vykladať s prihliadnutím na ciele sledované touto smernicou, ako aj so zreteľom na špecifickú funkciu „predávajúceho“ v rámci uvedenej smernice.

31 Článok 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44 definuje pojem predávajúci ako „akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá na zmluvnom základe predáva spotrebný tovar v rámci svojich obchodných činností, podnikania alebo profesie“.

32 Treba konštatovať, že takto definovaný pojem „predávajúci“ má objektívnu povahu (pozri analogicky rozsudok z 3. septembra 2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, bod 21, a uznesenie z 19. novembra 2015, C-74/15, Tarcău, EU:C:2015:772, bod 27), ktorý spočíva na prvkoch, ako je existencia „zmluvy“, predaj „spotrebného tovaru“ a existencia „obchodných činností, podnikania alebo profesie“.

33 Je pravda, že tento pojem neodkazuje na pojem sprostredkovateľ. Všeobecnejšie smernica 1999/44 neobsahuje definíciu pojmu „sprostredkovateľ“, hoci sa tento pojem nachádza v odôvodnení 9, ako aj v článku 4 tejto smernice. Táto smernica tiež v rámci kúpno-predajnej zmluvy neupravuje zodpovednosť sprostredkovateľa voči spotrebiteľovi.

34 Nič to však nemení na skutočnosti, ako uviedol generálny advokát v bode 51 svojich návrhov, že toto konštatovanie samo osebe nevylučuje, aby pojem „predávajúci“ v zmysle článku 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44, mohol byť vykladaný v tom zmysle, že sa vzťahuje na obchodníka, ktorý koná na účet súkromnej osoby, ak sa z pohľadu spotrebiteľa javí ako predávajúci spotrebného tovaru na základe zmluvy v rámci svojich obchodných činností, podnikania alebo profesie. Tento obchodník by totiž mohol uviesť tohto spotrebiteľa v jeho vnímaní do omylu tak, že ho nechá, aby si myslel, že ide o vlastníka tovaru.

35 V tejto súvislosti treba po prvé uviesť, že nič v znení článku 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44 nebráni tomuto výkladu.

36 Po druhé treba konštatovať, že teleologický výklad článku 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44, ktorý má vzhľadom na účel tejto smernice zaručiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov (rozsudok z 3. októbra 2013, Duarte Hueros, C-32/12, EU:C:2013:637, bod 25), svojou povahou potvrdzuje výklad tohto ustanovenia uvedený v bode 34.

37 Podľa článku 2 ods. 1 a článku 3 smernice 1999/44 predávajúci musí spotrebiteľovi dodať tovar, ktorý je v súlade s kúpnou zmluvou, a v prípade, že existuje nesúlad, opraviť ho alebo nahradiť v súlade s odsekom 3 tohto posledného uvedeného ustanovenia. Článok 1 ods. 2 písm. c) uvedenej smernice teda vymedzuje okruh osôb, voči ktorým sa spotrebiteľ môže domáhať svojich práv vyplývajúcich z tejto smernice. Na to, aby sa mohol tento spotrebiteľ dovolávať ochrany, ktorú mu priznáva smernica 1999/44, je preto nevyhnutné, aby poznal totožnosť predávajúceho, a najmä to, že ide o súkromnú osobu alebo obchodníka.

38 Ak teda za okolností, o aké ide vo veci samej, obchodník koná ako sprostredkovateľ na účet súkromnej osoby, nevedomosť spotrebiteľa v súvislosti s postavením, na základe ktorého tento obchodník vystupuje pri predaji, by ho zbavila jeho práv zaručených smernicou 1999/44, ktoré sú podľa článku 7 ods. 1 tejto smernice záväzné.

39 V tejto súvislosti na zaručenie účinnej ochrany spotrebiteľa v rámci smernice 1999/44 je nevyhnutné, aby tento spotrebiteľ bol informovaný, že vlastník je súkromná osoba. Tento výklad dovoľuje uvedenej smernici priznať potrebný účinok a je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora, podľa ktorej systém ochrany zavedený smernicami Únie v oblasti ochrany spotrebiteľov spočíva na myšlienke, že spotrebiteľ sa v porovnaní s obchodníkom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti (rozsudok zo 4. júna 2015, Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, bod 42).

40 Pokiaľ totiž ide o informovanie medzi spotrebiteľom a sprostredkovateľom obchodníkom, existuje veľká nerovnováha, najmä vtedy, ak spotrebiteľ nie je informovaný o tom, že vlastníkom predávaného tovaru je v skutočnosti súkromná osoba.

41 Za okolností, o aké ide vo veci samej, keď spotrebiteľ môže byť veľmi ľahko uvedený do omylu vzhľadom na spôsoby, na základe ktorých došlo k predaju, je potrebné tomuto spotrebiteľovi priznať zvýšenú ochranu. Zodpovednosť predávajúceho na základe smernice 1999/44 by sa preto mohla vzťahovať na sprostredkovateľa, ktorý po predstavení sa spotrebiteľovi ho môže uviesť v jeho vnímaní do omylu tak, že ho nechá, aby si myslel, že ide o vlastníka predávaného tovaru.

42 Opačný výklad, ktorý by v každom prípade vylučoval obchodníka, ktorý koná ako sprostredkovateľ, z pôsobnosti článku 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44, by poškodil celkový cieľ sledovaný právnou úpravou Únie v oblasti ochrany spotrebiteľov, zakotvený v článku 169 ZFEÚ. t. j. zabezpečiť zvýšenú úroveň ochrany spotrebiteľov, a teda dôveru spotrebiteľov.

43 Po tretie, pokiaľ ide o otázku odmeny sprostredkovateľa za jeho sprostredkovanie, možno konštatovať, že táto odmena, ktorá je predmetom zmluvného vzťahu medzi vlastníkom, ktorý nie je obchodník, a sprostredkovateľom, v zásade nespadá do pôsobnosti smernice 1999/44. Ako uviedla rakúska vláda a Európska komisia, skutočnosť, že obchodník, ktorý koná ako sprostredkovateľ, by mal byť alebo nemal byť odmenený za svoje sprostredkovanie, nie je relevantná pri určení, či sa tento obchodník má kvalifikovať ako „predávajúci“ v zmysle článku 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44.

44 Príslušnému vnútroštátnemu súdu prislúcha preskúmať, či v situácii, o akú ide vo veci samej, možno obchodníka považovať za „predávajúceho“ v zmysle článku 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44, ak náležite neinformoval spotrebiteľa, že nie je vlastníkom predmetného tovaru, čo pre vnútroštátny súd znamená, že musí zohľadniť všetky okolnosti prejednávanej veci (pozri analogicky rozsudok zo 4. júna 2015, Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, body 38 a 39). V tejto súvislosti na účely určenia, či spotrebiteľ

mohol pochopiť, že sprostredkovateľ koná na účet súkromnej osoby, môžu byť relevantné stupeň účasti a intenzita úsilia, ktoré vynaložil sprostredkovateľ pri predaji, okolnosti, za ktorých bol predmetný tovar predstavený spotrebiteľovi, ako aj konanie tohto spotrebiteľa.

45 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy sa má pojem „predávajúci“ v zmysle článku 1 ods. 2 písm. c) smernice 1999/44 vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje aj na obchodníka, ktorý koná ako sprostredkovateľ na účet súkromnej osoby a ktorý náležite neinformoval spotrebiteľa kupujúceho o tom, že vlastníkom predávaného tovaru je súkromná osoba, čo musí preskúmať vnútroštátny súd, pričom musí zohľadniť všetky okolnosti prejednávanej veci. Predchádzajúci výklad nezávisí od toho, či sprostredkovateľ je alebo nie je odmenený za svoje sprostredkovanie.

O trovách

46 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Pojem „predávajúci“ sa v zmysle článku 1 ods. 2 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar má vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje aj na obchodníka, ktorý koná ako sprostredkovateľ na účet súkromnej osoby a ktorý náležite neinformoval spotrebiteľa kupujúceho o tom, že vlastníkom predávaného tovaru je súkromná osoba, čo musí preskúmať vnútroštátny súd, pričom musí zohľadniť všetky okolnosti v prejednávanej veci. Predchádzajúci výklad nezávisí od otázky, či sprostredkovateľ je alebo nie je odmenený za svoje sprostredkovanie.

Podpisy